

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 24 juni 2010

MEDITATIE

De brief aan Filémon

Wat is er een rijke tijd gevolgd op de dag van het Pinksteren. De Heere deed dagelijks tot de gemeente, die zalig werden. Het was lentetijd in de Kerk, wat een bloei en groei van de Kerk. Het werk des Heeren had zijn voortgang, ook buiten de grenzen van Israël.

De HEERE bekeerde Paulus op de weg naar Damascus, om hem te gebruiken als een instrument in Gods Hand, opdat de Naam van Christus gepredikt zou worden onder alle volken. (Luk. 24:47) Zo is de Apostel tot een rijke zegen geweest van velen. Maar met alles wat hij heeft mogen doen, kwam hij tenslotte in de gevangenis terecht. De satan is altijd bezig om Gods knechten monddood te maken, opdat zij maar niet zouden spreken in de enige Naam, die onder de hemel de mensen gegeven is, door welchen wij moeten zalig worden. (Hand. 4:12). Maar de HEERE is de satan altijd een eeuwigheid voor. Want al zit de Apostel in de gevangenis, toch is hij ook daar dienstbaar in het Koninkrijk Gods. Hij heeft vanuit de gevangenis brieven

Paulus, een gevangene van Christus Jezus, en Timotheüs, de broeder, aan Filémon, den geliefde, en onzen medearbeider.

Filémon 1: 1

mogen schrijven aan verschillende gemeenten en personen. Zo ook de brief aan Filémon.

Het is opmerkelijk hoe hij dit kleine briefje begint, hij zegt dat hij een gevangene is van Christus Jezus. Deze man mag in de gevangenis de genade van de lijdzaamheid beoefenen. Op de wijze, hoe hij het schrijft kunnen wij de onderwerping aan Gods wil proeven, hij mag gewillig de voetstappen van Christus drukken. Om dan met Mozes de smaadheid van Christus meerdere rijkdom te achten dan de schatten van Egypte. Het is een genade die op onze akker niet gevonden wordt, maar het is een vrucht

van de bediening van Christus in het leven van een mens. Hij schrijft met medeweten van Timotheus, de brief is zo belangrijk dat hij graag een getuige heeft. Wij zien dat de Apostel voorzichtig te werk gaat. Hij schrijft aan Filémon, en dat wel met een bijzonder doel, hij schrijft over en voor Onésimus, de weggelopen slaaf. Hij gaat Filémon eerst herinneren aan de genade die in zijn leven verheerlijkt is. Hij noemt hem de geliefde. Hij spreekt van een geestelijke band met Filémon, het is een geestelijke liefdesband. Want immers als God in het leven van een mens komt, krijgt hij een liefdesband aan Gods kinderen en knechten. 1 Joh. 3:14: 'Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben.' En wat is het een bijzonder liefdesband die ons bindt aan Gods knechten wanneer zij voor ons gebruikt zijn tot bekering.' Zo was het ook met Filémon, deze rijke zakenman. Het is voor God niet te wonderlijk om ook een rijke zakenman in zijn hart te grijpen. Waarschijnlijk heeft hij de Apostel horen prediken op één van zijn zakenreizen naar Eféze. Wat is deze man anders van zijn reis teruggekomen dan dat hij gegaan was. Deze rijke man was arm voor God gemaakt.

Aan Filémon de geliefde. De Apostel doet een beroep op de liefdesband die gelegd is. Er was een grote verandering vanwege de vernieuwing in het leven van deze man, en dat was gemerkt in zijn gezin, maar ook onder zijn knechten en slaven. Hij mocht samen met zijn gezin tot de gemeente van Kolosse behoren. Wat is het een wonder, dat de HEERE de slaaf Onésimus tot bekering brengt, maar het is nog een groter wonder, als de HEERE een rijke zakenman tot bekering brengt. Wat greep het diep in, toen God deze man bekeerde. Zijn vrouw kreeg een andere man, de kinderen een andere vader, maar zijn knechten en slaven een andere baas. Deze man kreeg gevoel voor zijn medemens, besef dat het allemaal eeu-

Inhoud

88e jaargang

Nr. 39

- 1 De brief aan Filemon
- 2 Commentaar: Een kleine minderheid
- 3 De Naam: Bijbelstudie over de namen van de Middelaar (25)
- 6 Joodse symboliek en wij (2)
- 7 Jongeren en verkiezingen (2)
- 8 In goede orde
- 9 Wat ik las (8)
- 11 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

wigheidschepsels waren, met hem op weg naar de eeuwigheid. Wat heeft hij tot zegen mogen zijn in zijn gezin en werkomgeving. Want het blijkt dat ook zijn vrouw met de genade beedeeld mocht zijn, wanneer de Apostel schrijft, en aan Appia de geliefde, ook van haar mocht hij weten dat er genade in haar verheerlijkt was. Wat was het een gelukkig huwelijk geworden. Zij waren niet alleen door een natuurlijke band aan elkaar verbonden maar ook door een geestelijke band. Om elkaar te mogen verstaan in geestelijke zaken, en daarin overeenstemming te krijgen, overeenstemming in het werk Gods dat in Christus is. Wat een wonder dat de Godsvreze in een gezin mag zijn. Dat wordt gevoeld en gemerkt. Daar is eenheid en verbondenheid. Waar liefde woont, gebiedt de HEERE Zijn zegen, daar woont Hij Zelf. De Apostel noemt ook Archippus, de medestrijder. Een man die een plaats heeft mogen krijgen onder de Banier van de Koning. Hij heeft mogen dienen in de huisgemeente van Filémon. Zo krijgen wij een indruk van het werk Gods in het gezin van Filémon. Wat zou het groot zijn, dat wij zulke gezinnen in ons midden mochten hebben. Mensen die aangesproken mogen worden met geliefde. Mensen die met de liefde Gods bezet mogen zijn, en dat het in de vruchten openbaar mocht komen. Dat er gedeeld mocht worden in de overvloed van Pinksteren. Dat de Geest der genade en der gebeden geschonken mocht worden,

opdat de heerlijkheid van het werk Gods openbaar mocht komen. Wij hebben gezien dat de HEERE niets in de weg staat, dat een man volop in het zakenleven door God bekeerd werd. Een man in de strikken van de rijkdom en zakenwereld, want het zakenleven kent zijn eigen strikken en zonden, maar dan het wonder dat God hem

er uit haalt, en dat het dan zulke rijke vruchten mocht dragen. Dan blijft er voor ons de bede van Pinksteren over: Och HEER', geef thans Uw zegeningen; Och HEER', geef heil op deze dag; Och, dat men op deez' eerstelingen, Een rijke oogst van voorspoed zag.

Kootwijkerbroek, ds. G. Beens

COMMENTAAR

Een kleine minderheid

De uitslag van de verkiezingen was dramatisch. Dat gold zeker wel voor de partij van premier Balkenende. Maar ook de SP, de grote winnaar van de vorige Kamerverkiezingen, liep fors terug. Daartegenover stond de winst van de VVD, van D66 en vooral van Wilders. Gelukkig wist de SGP haar beide zetels te behouden.

Door het verlies van het CDA en de ChristenUnie is de positie van de christelijke partijen aanzienlijk verzwakt. CDA, ChristenUnie en SGP hadden bij de verkiezingen van de afgelopen jaren ongeveer een derde

van de Kamerzetels. In de Senaat was hun positie nog iets sterker. Dat betekende dat zij een wijziging van het grondwetsartikel over de vrijheid van onderwijs konden blokkeren. En bij de kabinetsformatie kon men moeilijk om het CDA heen. Dat is nu duidelijk anders.

Opnieuw blijkt hoezeer de christenen een minderheid in onze samenleving zijn geworden. Nu zijn er in het parlement ook buiten de christelijke partijen wel mensen die zich christen noemen. Dat geldt bijvoorbeeld van kandidaat-premier Rutte. Maar dat is dan wel een heel erg verwaterd

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblisserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur.**

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan: Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling): voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 23,- per jaar + extra portiekosten. Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Bijbelstudie over de namen van de Middelaar

IMMANUEL
JESUS
KIND
KRACHT
LAM

en vervaagd christendom. Trouwens van het christelijk gehalte van het CDA moeten we ons ook niet te veel voorstellen. Die partij is een combinatie van rooms-katholieken en moderne protestanten, aangevuld met wat moslims, cultuurchristenen en mensen uit de brede gereformeerde gezindte.

Structurele teruggang

Geen wonder dat het CDA structureel terugloopt. In de jaren tachtig kwam men nog boven de 50 zetels, in de jaren negentig zakte men onder de 30. Na de eeuwwisseling kwam men weer op ruim 40 zetels uit, om nu te zakken naar 21. Zowel de Rooms-Katholieke Kerk als de Protestantse Kerk in Nederland lopen immers fors terug in ledental en kerkgangers. Aan de lopende band worden kerken gesloten. De achterban van het CDA vergrijsst. Zeker onder rooms-katholieken is er weinig behoefte meer om op een christelijke partij te stemmen. Een halve eeuw geleden kreeg de Katholieke Volkspartij in Limburg 80 à 90 procent van de stemmen. Nu kwam het CDA daar niet verder dan 16 procent!

Zijn het CDA en zijn leider populair, dan is een groot aantal randkerkelijken en onkerkelijken wel bereid om op die partij te stemmen. Niet omdat het een christelijke partij is, maar ondanks het feit dat het de C in zijn naam draagt. Het CDA profileert zich ook niet echt als een christelijke partij, die zich druk maakt over de zondag, over abortus, over het homohuwelijk of de opmars van de islam. Hooguit heeft men begrip voor christenen die daar wel zwaar aan tillen.

Balkenende wilde van de vrijheid van onderwijs geen breekpunt maken, maar op het politieke strijdtoneel zal het CDA die verworvenheid wel willen verdedigen. Daarom is de grote teruggang van die partij zeker te betreuren. In deze tijd van geestelijke verwording en moreel verval mag je blij zijn met iedereen die nog enig besef heeft van godsdienst en fatsoen.

Als straks het CDA niet meer in het kabinet zitting heeft, zal er bij de seculiere meerderheid in het parlement nog minder consideratie zijn met de reformatorische scholen als het gaat om personeelsbeleid en toelating van leerlingen. Dan zal men nog minder geneigd zijn om de zondag als een aparte dag te respecteren. Wat de Bijbel zegt over de verhouding van man en vrouw en over homoseksualiteit zal men helemaal beschouwen als

Christus, de Kracht Gods.

1 Korinthe 1:24

In dit hoofdstuk spreekt Paulus over de inhoud van de prediking. Hij vat de boodschap samen met de uitdrukking 'het woord des kruises'. Die prediking lijkt zo'n uitnemende boodschap te zijn. Maar uit de woorden van Paulus blijkt duidelijk dat daar plaats voor gemaakt moet worden: 'Doch wij prediken Christus, de Gekruisigde, de Joden wel een ergernis, en de Grieken een dwaasheid'. De apostel geeft in dat verband twee namen voor de gekruiste Christus. 'De Kracht Gods'. Dit is gesteld tegen de Joden. 'De Wijsheid Gods'. Dit is gesteld tegen de Grieken.

Waarom is die boodschap voor de Joden een ergernis? Wel een gekruisigde is het teken van de vloek. Wat moet een vrome Jood daarmee? Zij ergerden zich aan de zwakheid van Christus. Zij beschouwden de kruisiging als een zwakheid, een bewijs van mislukking.

Zij ergerden zich al aan de afkomst van Christus, aan Zijn maagschap, Zijn opvoeding Zijn prediking, Zijn gezelschap. Maar bijzonder ergeren zij zich aan Zijn dood. Zij verwachtten dat de Messias een groot aards vorst zou zijn.

Maar de gekruiste Christus is juist de Kracht Gods. De kruisiging van Christus was helemaal geen bewijs van zwakte of onmacht. In de kruisdood werd de satan verslagen, de zonde overwonnen. Dit is ook een les die de inwendig geroepene moeten leren. Alleen daar ligt de kracht! Zij zoeken aanvankelijk de kracht in hun eigen werken. In hun tranen, hun offers, hun gebeden. Maar voor de zaligheid is een kracht nodig sterker dan de zonde, sterker dan de duivel, sterker dan de dood. Onze krachtinspanningen zullen dat nooit kunnen overwinnen. Daarom breekt de Heere de sterkte van de geroepenen. Deze kracht ligt allen in de gekruiste Christus.

Paulus schrijft daarom: 'En het zwakke Gods is sterker dan de mensen'. Is God zwak? Wel in de ogen van de Jood. Voor hem is de gekruiste Christus een toonbeeld van zwakheid. Maar die zwakheid is sterker dan de mensen. Hier schiet de sterkte van mensen tekort. De sterkste is ijdelheid. Hij kan die prijs der ziele dat rantsoen aan God in tijd noch eeuwigheid voldoen.

Voor wie krijgt de Kracht Gods waarde? Alleen voor krachtelozen. Zolang wij nog enige kracht vinden in onszelf, vinden we in Christus geen kracht. Wij zijn niet te zwak, maar veel te sterk. Al die sterkte wordt in de weg van de nadere ontdekking gebroken. Volk des Heeren, als wij zwak zijn dan gaat het goed. Hij is de Kracht Gods.

En in Zijn Middelaarsverdienste ligt een zeer grote kracht. Het oorspronkelijke woord doet denken aan ons woord dynamiet. Voor de geroepenen vloeit alles voort uit Zijn Borgwerk. Alle veranderingen aan hun kant worden daardoor een voor een opgeblazen zoals een gebouw door dynamiet. Dat Hij de Kracht Gods is, is een doorgaande les. Zo groot kan de ergernis niet zijn of deze Kracht Gods kan die ergernis breken.

Nunspeet, ds. A. Schot

een volstrekt achterhaald pleidooi voor discriminatie, dat in onze moderne samenleving zeker niet in praktijk gebracht mag worden.

Collectieve waanzin

Ook op andere terreinen blijkt hoezeer christenen een minderheid zijn geworden. Denk maar aan het WK voetbal dat nu ons land teistert. Hele straten en wijken kleuren oranje. Honderdduizenden ja miljoenen mensen zijn in de ban van de wedstrijden. Als de Nederlandse ploeg moet spelen wordt het werk min of meer stilgelegd. Scholen schorten hun lessen op. Bij een overwinning gaan mensen uit hun dak, zoals dat tegenwoordig heet. Bij een nederlaag zijn ze van de kaart. Wie aan die voetbalcultus niet mee wil doen, in zijn buurt, op z'n werk of op school, geldt als een spelbreker en een buitenstaander. Hij of zij doorbreekt immers de collectieve waanzin waarin de massa zich laat meevoe-

ren. Ongetwijfeld zijn er ook velen die zich christen noemen maar er geen bezwaar tegen hebben om zich in die voetbalgekte te laten meeslepen. Kerk en wereld gaan bij velen heel gemakkelijk samen. Trouwens wie zouden er op onze reformatorische scholen een minderheid vormen: de jongens (en meisjes?) die intensief meelevens met het WK, of de jongens die zich daarbuiten houden?

Als we spreken over de minderheidspositie van christenen in de huidige samenleving gaat het er niet alleen om hoeveel mensen zich nog tot een kerk rekenen. Dat cijfer zegt niet zoveel. Er is ook een massale binnenkerkelijke secularisatie. In leer en leven. Velen die zich christen noemen hebben helaas een levensstijl die weinig of niets afwijkt van de wereld. Velen hebben een geloofsovertuiging die ver af staat van de gereformeerde leer. De Bijbel is voor hen hooguit een bron van inspiratie, waar ze alleen datgene uit oppikken wat hen aanspreekt. Maar ook in de brede gereformeerde gezindte loopt de kerkgang (zeker de tweede kerkdienst) terug en neemt de binding aan de gereformeerde belijdenis af. Moderne opvattingen over huwelijk, gezin en seksualiteit winnen duidelijk veld.

Verlicht christendom

Trouwens in het verleden, toen ons land nog bestempeld werd als een christelijk land, was tegenwerking, spot, hoon en erger vaak het deel van hen die aan de bijbelse leer wil-

den vasthouden. Denk maar aan de behandeling van de Afgescheidenen in de 19^e eeuw. En de strijd voor de School met de Bijbel moest gevoerd worden niet tegen atheïsten en godsdiensthaters, maar tegen verlichte christenen die vonden dat iedereen tevreden kon zijn met het algemeen christelijke karakter van de toenmalige openbare school.

Aan het slot van de Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt Guido de Brès het vaste vertrouwen uit dat in de jongste dag de zaak van de gelovigen en uitverkorenen, die nu door vele rechters en overheden als ketters en goddeloos verdoemd wordt, zal bekend worden de zaak des Zoons Gods te zijn. Maar die rechters en overheden waar hier op gedoeld wordt, beschouwden zichzelf wel degelijk als christenen. Rooms-katholieke christenen die de aanhangers van de Reformatie bloedig vervolgden. Geen wonder dat men sprak van de Roomse Antichrist. Misschien moeten we wel zeggen dat Gods Kerk in de loop der geschiedenis meer benauwd en bestreden is door hen die zich christen noemden dan door niet-christenen.

Uiteraard leven we nu in een andere tijd. Bepaalde fronten liggen nu anders. Daar moeten we zeker rekening mee houden. Maar daarom hebben de fundamentele strijdvragen die destijds Rome en de Reformatie ge-

scheiden hielden, hun betekenis nog niet verloren. Al te gemakkelijk wordt tegenwoordig ook Rome betrokken in de oecumenische verbroedering. Meent men daarmee sterker te staan in de geseculariseerde maatschappij? Vindt men in deze tijd, nu de kerken in omvang zo teruggelopen zijn, dat men zich die verdeeldheid niet meer kan permitteren?

Een beroep op Christus woorden uit het hogepriesterlijk gebed: opdat zij allen één zijn (Joh. 17: 21) gecombineerd met een postmodern relativisme, leidt er gemakkelijk toe dat vele (zo niet alle) kerkelijke en leerstellige grenzen wegvallen. Vrijwel iedereen die de Naam van Jezus noemt, kan men dan als broeders en zusters aanvaarden. Maar daarmee verloochenen we niet alleen de kerkgeschiedenis en de posities die onze vaders destijds bij allerlei strijdvragen hebben ingenomen. Daarmee wordt ook de ernst van de Bijbelse boodschap gerelativeerd. Hoezeer wordt ook in het Nieuwe Testament gewaarschuwd tegen de dwaalleer en tegen dwaalleraren. Dan valt er inderdaad een heleboel af. Het gaat immers om de zuivere godsdienst, het gaat om de rechte leer, om het ware geloof en de waarachtige bekering. Met minder kan het immers niet.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

2

Joodse symboliek en wij

Tefillien

Ze zijn wat minder bekend dan de mezoëza. De mezoëza is voortdurend zichtbaar aangebracht op de deurpost. Als je naar binnen gaat en als je naar buiten gaat, zie je de mezoëza.

Dat is met de tefillien anders. Het zijn symbolen die op het hoofd en op de arm gebonden moeten megedragen worden. Ook daarvoor beroept men zich op Deuteronomium 6. Daar lezen we in vers 6: 'En deze woorden die ik u heden gebied, zullen in uw hart zijn'. In vers 8 geeft de Heere de opdracht om deze woorden tot een

teken te binden op de hand en tot voorhoofdspanelen moeten zij zijn tussen de ogen. Hetzelfde voorschrift vinden we ook in Deuteronomium 11:18 en in Exodus 13:9 en 16.

De Joden nemen dit letterlijk. De vier gedeelten, die het voorschrift bevatten, worden op perkament geschreven. Dat perkament wordt in een kokertje of huisje gelegd. Die kokertjes hebben de vorm van een kubus. Aan de onderzijde van deze kubus wordt in de stof een schuif gemaakt, zodat daardoor een riem kan worden getrokken, waarmee het huisje op arm of hoofd wordt vastgemaakt als het bij

het gebed wordt aangelegd.

Die huisjes met de riemen zijn de tefillien, de gebedsriemen. Twee huisjes voor de twee in de Bijbelplaatsen genoemde lichaamsdelen. Eén voor de arm en één voor het hoofd. Het huisje voor de arm wordt op de bovenarm gelegd, op de plaats waar de spieren een bal vormen. De riem wordt om de arm gewikkeld, zeven of meer keren en verder om de vingers en de hand afgesloten. Met de rechterhand wordt het huisje op de linkerarm gebonden, zodanig dat het huisje naar de zijde van het hart wijst. Zo wordt de verbinding gesymboliseerd tussen het Woord en het hart.

Het andere huisje wordt op het voorhoofd gebonden, zodanig dat het huisje precies tussen de twee ogen zit. Hiermee wordt symbolisch tot uitdrukking gebracht de verbinding tussen het centrum van het intellect, het verstand en het Woord van God. Ook hier wordt het huisje door een riem op zijn plaats gehouden.

Het woord "Sjaddai" (Almachtige) ontbreekt ook hier niet. De eerste letter staat op de tefillien van het hoofd gewerkt in het perkament waarvan het huisje is gemaakt. De knoop van de riem in de nek vormt de tweede letter en de derde letter is aan de knoop zelf aangebracht.

En wij?

We hebben deze gebedsriemen met deze huisjes niet nodig. Het gebruik daarvan is ook pas sedert de Babylonische ballingschap ingevoerd. Voordien werden de woorden die Mozes het volk van Israël voorhoudt opgevat als beeldspraak. In dezelfde zin als in Deuteronomium 6;7 wordt gesproken van het de kinderen inscherpen van de woorden Gods. Niemand neemt dat inscherpen letterlijk, maar figuurlijk. Zo hebben ook de meeste christelijke verklaarders de woorden van Mozes als beeldspraak opgevat. In die beeldspraak zitten voor ons belangrijke lessen. Op twee elementen zou ik willen wijzen.

Het huisje op de arm symboliseert de verbinding bij het gebed tussen het Woord en het hart en het huisje op het hoofd de verbinding tussen het verstand en het Woord. Beide huisjes bevatten het woord "Sjaddai", de Almachtige. Het drukt het besef uit dat we in het gebed naderen tot de Almachtige God.

Zijn we ons daarvan bewust als we bidden? Dat we bidden tot God, Die alle macht heeft in de hemel en op de aarde? Ook als we ons Amen uitspre-

ken? Dan zeggen we daarmee eigenlijk dat we geloven in de almacht van God, Die ons kan geven zelfs boven ons bidden en denken. Want mijn gebed veel zekerder van God wordt verhoord dan ik in mijn hart gevoel dat ik zulks van Hem begeer.

We bidden als christenen wat af. Meestal met het verstand. De Heere zegt: Tot Mij zal alle vlees komen. De Heere wil gevraagd zijn om alle dingen die tot het tijdelijke en eeuwige leven behoren. Bidden met ons verstand om al onze begeerten met bidden en smeken met dankzegging bij God bekend te maken.

Het gebed is de christenen van node. Het is ook de graadmeter van het geestelijke leven. Ook als we bidden met het verstand dan moet dat bidden altijd weer in relatie worden gebracht met het Woord. En dan wel in de bijzondere zin het vleesgeworden Woord, Die zijn discipelen heeft leren bidden. Want alles wat naar het Woord niet is, zal niet bestaan. Dan zullen we ook niet bidden om zaken die voor ons niet goed zijn. Dat zou strijden met ons verstand.

Bidden met het hart is geen eigenschap die bij de mens van nature gevonden wordt. Daar waar de Heere

het ons leert door Zijn Geest zal dat bidden ook vaak door het Woord gestempeld zijn. Hoe kan de nood van ons leven beter tot uitdrukking worden gebracht dan door de gebeden die de Heere ons Zijn Woord heeft laten optekenen. Denk aan Psalm 130: 'Uit de diepten roep ik tot U, o HEERE. Heere, hoor naar mijn stem, laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen'. En aan Psalm 141: 'HEERE, ik roep U aan, haast U tot mij; neem mijn stem ter ore als ik tot U roep'.

Hebt u zo al leren bidden? Nee, als het werkelijk nood is ons leven en we de Heere hebben leren benodigen in alle dingen, dan hebben we geen gebedsriemen met gebedshuisjes nodig om ons daaraan te herinneren, maar dan is bidden een vanzelfsprekende zaak. Dan zitten die gebedskastjes niet aan de buitenkant, op onze arm of op ons voorhoofd, maar zitten ze van binnen en werken oog en hart samen, zoals bij David in Psalm 25: 'd'Ogen houdt mijn stil gemoed opwaarts om op God te letten'. En in Psalm 77 zingt Asaf: 'k Liet niet af mijn hand en oog op te heffen naar omhoog'.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

2

Jongeren en verkiezingen

'Geert Wilders durft het toch maar te zeggen.' 'Geert Wilders is tenminste duidelijk.' Dit soort geluiden zijn onder leerlingen veelvuldig te horen. Sinds Wilders van zich doet spreken, is politiek op school een steeds belangrijker gespreksonderwerp.

Opmerkelijk is de positieve ontvangst van Geert Wilders onder de refojeugd. Velen van hen wonen in plaatsen waar geen integratieprobleem speelt en waar nauwelijks een moslim woont. De indruk die Wilders wekt van zichzelf, namelijk een verdediger te zijn van de joods-christelijk cultuur, mist zijn uitwerking onder onze jeugd niet. Dat ook Geert Wilders de hele Nederlandse samenleving onder de knoet van het gelijkheidsfundamentalisme

wil brengen, wordt gemakshalve vergeten. De vrijheid van godsdienst en de vrijheid van onderwijs zijn allesbehalve veilig in de handen van Geert Wilders.

Voor de meeste jongeren is politiek saai en ver weg. Een volksmenner als Wilders brengt de politiek weer terug in de publieke belangstelling. De vraag is alleen of dat winst is. Het niveau van de meeste bijdragen aan het politieke debat door de PVV ontstijgt nauwelijks dat van de borreltafel. Jongeren voelen zich als van nature aangetrokken door dat wat vernieuwend en flitsend is. Zij kiezen sneller voor iemand met heldere of zelfs provocerende standpunten, dan voor iemand die een genuanceerd oordeel heeft. Waarschijnlijk is deze neiging

tot zich afzetten tegen de gevestigde orde een reden voor de aantrekkelijkheid van de PVV. Als docent vraag je je soms wel af hoe er thuis over politiek gesproken wordt. Ik krijg de indruk dat menigeen thuis gewend is aan het maken van discriminerende opmerkingen en dat Wilders ook onder de ouders hier en daar een positieve ontvangst krijgt.

De afweging dient niet in de eerste plaats te zijn of je wel of geen macht verwerft, maar of je recht doet aan dat wat God ons in Zijn woord gebiedt.

Links of rechts?

VVD-coryfee Hans Wiegel heeft eens gezegd: 'Wie jong is en niet links, heeft geen hart en wie oud is en niet rechts, die heeft geen verstand'. Het is geen geheim dat een linkse politieke oriëntatie onder jongeren vrij gebruikelijk is. U zou kunnen tegenwerpen dat de heer Wilders toch zeker rechts is. Toch is dat te simpel. Wilders heeft slechts op een beperkt aantal terreinen rechtse standpunten. Het betreft dan voornamelijk openbare orde en veiligheid, het integratievraagstuk en ontwikkelingssamenwerking. Voor het overige benadert het programma van de PVV dat van de SP wat betreft links gehalte.

Jongeren staan over het algemeen positief ten opzichte van de verzorgingsstaat. Ze zien de overheid al snel als de aangewezen instantie om de samenleving vorm te geven en hebben een groot vertrouwen in het probleemoplossend vermogen van de staat. Dat vertrouwen is soms zo groot dat het begint te lijken op het linkse dogma van de maakbare samenleving. Dat deze politieke ligging eerder aansluiting vindt bij de ChristenUnie dan bij de Staatkundig Gereformeerde Partij is evident. Als docent constateer ik dat een behoorlijk aantal leerlingen neigt naar de ChristenUnie terwijl ze uit een SGP-nest afkomstig zijn. Toch is er ook een tegengeluid waarneembaar. Onder hogeropgeleide jongeren lijkt er een hernieuwde belangstelling te zijn voor uitgesproken conservatieve standpunten.

Vrouwenstandpunt

Het vrouwenstandpunt van de SGP is voor veel jongeren een station te ver.

Zelfs wanneer dit standpunt wordt uitgelegd, kan het op weinig bijval rekenen. Onze jeugd is groot geworden in een volstrekt egalitaire en geëmancipeerde samenleving. De tijdgeest en het vrouwenstandpunt van de SGP zijn voor hen twee moeilijk te combineren grootheden. Onder de SGP-aanhang onder de leerlingen binnen het voortgezet onderwijs is enige géne merkbaar met betrekking tot het vrouwenstandpunt. Het vrouwenstandpunt is voor velen de oorzaak voor hun keuze voor de ChristenUnie. Wel is het zo dat veel leerlingen zich storen aan de drammerigheid van bijvoorbeeld het Clara Wichman-instituut en zich vervolgens conformeren aan de partijlijn van de SGP, hoewel ze dat voorshands niet deden. Enige druk van buitenaf zorgt klaarblijkelijk wel voor een grotere cohesie binnen de partij.

Strategische stemmers

Leerlingen redeneren vaak in termen van grootte en invloed of macht. Wat kan een partij met twee of ten hoogste drie zetels nu betekenen in een krachtenveld met 150 zetels? Wanneer je strategisch stemt, heb je meer invloed. De redenering is dan vaak dat je beter kunt zorgen dat het CDA de grootste blijft. Dan regeert er in ieder geval nog een christelijke partij mee in ons land. Ook de ChristenUnie heeft laten zien een alternatief te zijn, omdat zij in het kabinet kwam en regeringsverantwoordelijkheid heeft gedragen. De vraag is alleen uit welke concrete punten blijkt nu regeringsdeelname van CDA en CU? In hoeverre zijn zij er in geslaagd belangrijke zaken op ethisch gebied te realiseren of terug te

draaien? De conclusie kan niet anders zijn dan dat de oogst bijzonder mager uitvalt. Bovendien dient de afweging niet in de eerste plaats te zijn of je wel of geen macht verwerft, maar of je recht doet aan dat wat God ons in Zijn woord gebiedt. De vraag die dan gesteld mag worden is wie zijn geweten geweld aan wil doen voor een beetje meer invloed?

Toekomst

Middellijkerwijs gesproken is het zo dat wie de jeugd heeft, die heeft de toekomst. Om te voorkomen dat onze jeugd andere politieke keuzes maakt dan wij wel zouden willen, is het noodzakelijk om in de opvoeding ook enige politieke vorming mee te geven. Wanneer we als ouders stevast in negatieve bewoordingen over de politiek spreken, hoeven we niet te verwachten dat onze kinderen zich zullen inzetten voor christelijke politiek. Wanneer we als ouders positief spreken over de PVV van Wilders, dan moeten we niet vreemd staan te kijken als onze kinderen vervolgens op hem stemmen. Probeer op uw kinderen een positieve grondhouding ten aanzien van christelijke politiek over te brengen. Stimuleer uw kinderen bijvoorbeeld om lid te worden van de SGP-jongeren en om bijeenkomsten van de plaatselijke kiesvereniging of studievereniging bij te wonen. Laten we hopen en bidden dat er op die manier nog jongeren geïnteresseerd worden in christelijke politiek en wel zo dat ze bereid zijn om hun maatschappelijke taak onder de zegen des Heeren te verstaan.

Rijssen,

E.G. Bosma

In goede orde

Van tijd tot komen vragen aan de orde over het hanteren van digitale werkwijzen in het kerkelijk leven. Heel belangrijke aspecten hierbij zijn onder andere de zorgvuldigheid en de veiligheid.

In het door onze Generale Synode op voorstel van het deputaatschap Kerkrecht in 2005 aanvaarde reglement

"kerkvisitatie" zijn enkele vragen ingevoegd die met dit onderwerp verband houden. Bezinning op het punt van het binnen kerkenraden werken met geautomatiseerde gegevensbestanden blijft een belangrijke aangelegenheid. Van tijd tot tijd bereiken ook ons deputaatschap Kerkrecht vragen over dit soort zaken.

Protocol mailverkeer

Binnen de kerkenraad van onze Thoolse gemeente is op dit punt goed werk verricht. Er is een zorgvuldig document samengesteld. Dit document is ons deputaatschap Kerkrecht ter kennis gebracht. Het deputaatschap heeft er met belangstelling kennis van genomen en vindt het een goede gedachte dat ook andere kerkenraden van dit document gebruik zouden kunnen maken. De Thoolse kerkenraad en de auteur kunnen van harte met deze gedachte instemmen. Zo geven we bredere bekendheid aan dit document via dit schrijven in De Saambinder.

Nu zullen verschillende kerkenraden zelf een soortgelijk document hebben opgesteld. Dat is uiteraard de verantwoordelijkheid en de autonomie van iedere kerkenraad. En niemand hoeft gebruik te maken van genoemd stuk. Maar ook al heeft een kerkenraad reeds een document dan zou kennisgeving van dit document eventueel een goede gedachte kunnen zijn. En uiteraard vooral voor kerkenraden die nog geen document hebben, kan dit een welkome handreiking bieden. Wij zijn de Thoolse samensteller en de Thoolse kerkenraad erkentelijk voor dit werk en het ter beschikking stellen ervan voor het bredere geheel van ons kerkelijk leven.

Er komen in dit document allerlei onderwerpen systematisch aan de orde. Het gaat over het gebruik van computerbestanden, over het maken van back ups, over het verwijderen van gegevens, het vergrendelen van een computer, over het gebruik van e-mail, over het beantwoorden of doorsturen en het verwijderen van e-mails, over verdachte e-mails. Er is

ook aandacht voor het gebruik van papieren stukken, en daarbij voor het bewaren en afvoeren van documenten. Ingegaan wordt op beëindiging van het ambt en het opruimen van een computer. Er wordt geschreven over beveiliging en over verantwoordelijkheden. Zelfs is er aandacht voor het tere onderwerp: hoe te handelen bij overlijden.

Met betrekking tot het laatste wordt bijvoorbeeld een praktische suggestie gedaan.

Om te voorkomen dat beveiligde gegevens (door de ambtsdrager met een wachtwoord beveiligd) na diens overlijden voor niemand meer toegankelijk zijn, is het de overweging waard om alle kerkenraadsleden te vragen hun wachtwoord voor hun computer, gebruikersnaam en/of kerkenraadgegevens in een envelop te doen, deze dicht te plakken en in de kluis van de kerk te bewaren. De envelop mag alleen geopend worden bij overlijden van de betreffende ambtsdrager. Zo komen er vele praktische en nuttige zaken naar voren.

Zorgvuldigheid vereist

Vanzelf is hier en daar merkbaar dat is uitgegaan van de situatie in Tholen. Het is immers ook een Thools document. Zo wordt er bijvoorbeeld voor gekozen om agenda en notulen op papier te distribueren. Er zijn gemeenten die deze zaken toch via e-mail verzenden met een wachtwoord op de documenten. Deze werkwijze wordt wel genoemd, maar niet zo zeer uitgewerkt. Een kerkenraad die deze stukken wel (beveiligd) via e-mail verzendt, zal dit verder moeten doordenken, of doordacht hebben, en dit in het eigen document zo kun-

nen verwoorden. Want juist hier zijn zorgvuldigheid en voorzichtigheid uiterst belangrijk.

Ook is goed op te merken dat er blijvend gereede aandacht moet zijn voor vertrouwelijke gegevens. Zo zijn er kerkenraden die naast de zakelijke notulen ook vertrouwelijke notulen hanteren. Deze worden niet gedistribueerd maar op de vergadering voor-gelezen. Hierin worden ook namen genoemd van personen, wat dus niet gebeurt in de algemene. Beveiliging van alle vertrouwelijke gegevens moet steeds onze gereede aandacht hebben, ook als notulen op papier worden verspreid.

Soms komt het voor dat in de agenda of notulen van een meerdere vergadering personen (soms ook bij appelzaken of dergelijke) met name worden genoemd. Weliswaar is niet bij iedere appelzaak sprake van censuur, zodat soms namen vermeld (zouden) mogen worden. Toch is het goed zorgvuldigheid hieromtrent nog eens nadrukkelijk onder de aandacht te brengen. In veel gevallen is het beter om dergelijke zaken te anonimiseren in algemene stukken en namen alleen in vertrouwelijke stukken te verwerken.

Via deze mededeling in De Saambinder wordt melding gemaakt van het bestaan van dit stuk. Kerkenraden kunnen dit desgewenst via ons Kerkelijk Bureau in Woerden verkrijgen. Het telefoonnummer is 0348-489900 en het e-mailadres kbgg@cbgg.nl

We hopen dat dit document zo een dienstbare plaats mag vervullen onder ons.

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

WAT IK LAS

8

Boektitel: "Eigenschappen des geloofs"

Auteur: Alexander Comrie

(In deze serie beschrijven tien auteurs één van hun meest geliefde boeken)

Nadat zo'n zestien jaar geleden onze predikant in de kerkbode de "Eigenschappen des geloofs", van Alexander Comrie had aanbevolen, kreeg ik het boek van mijn vrouw. Ik ben er in

gaan lezen, maar legde het ook vrij snel weer weg.

Ik las eigenlijk liever over gestalten en bevindingen dan over het geloof

dat een doodschuldige zondaar met Christus verenigt. Maar hoe onderscheiden de wegen van Gods kinderen ook kunnen zijn, waar de Heilige Geest werkt, daar zal Hij in een weg

van omkomen met alles wat van jezelf is, plaats maken voor de Ene Naam onder de hemel gegeven door welke wij moeten zalig worden. Alleen in die weg krijgt Christus waarde als Borg en Middelaar. Zo is dit boek voor mij onvergetelijk geworden.

Ik denk vooral aan de zondag waarop ik voor het eerst vrijmoedigheid kreeg om deel te nemen aan het Heilig Avondmaal. De korte preek voorafgaand aan de bediening had als tekst 1 Petrus 2:7: “U dan die gelooft, is Hij dierbaar”. De predikant verwees onder meer naar het boek waar dit stukje over gaat, omdat daarin een preek over diezelfde tekst is opgenomen. Thuisgekomen ben ik die preek gaan lezen, en daar kwam de Heere voor de tweede maal die dag kennelijk in mee. Wat was het me een wonder toen ik las hoe Comrie maar liefst 21 hoedanigheden van Christus opsomt, waarin Hij als Zaligmaker door het geloof dierbaar wordt. Bij iedere eigenschap was het of mijn hart er ‘amen’ op zei, en schitterde die geheel énige Zaligmaker nog meer voor mijn geloofs-oog. Hoewel ik later meermalen uit dit boek ben onderwezen, zal ik toch die eerste keer niet licht vergeten.

Alexander Comrie is één van de latere vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie. Geboren in 1706 in Perth, Schotland, emigreerde hij op 22-jarige leeftijd naar de Nederlanden, waar hij al snel theologie ging studeren aan de universiteiten van Groningen en Leiden. Hoewel hij in 1734 promoveerde tot doctor in de filosofie, heeft hij zich daarna niet meer expliciet op het terrein van de filosofie begeven. Hij was theoloog, en nadat hij in 1735 het beroep van de gemeente Woubrugge had aangenomen, ook predikant. Na deze gemeente 38 jaar te hebben gediend, ging hij in 1773 met emeritaat. Een jaar later is hij in Gouda gestorven, en begraven in de St. Janskerk aldaar.

Schotland

In Gods voorzienigheid is Comrie's jeugd in Schotland van grote betekenis voor hem geweest. In die tijd heeft de Heere hem getrokken uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Meermalen heeft hij onder het gehoor van de predikanten Ralph en Ebenezer Erskine en Thomas Boston gezeten, die hem diepgaand hebben beïnvloed. Ongetwijfeld is de zgn. Marrow-controverse bepaald niet ongemerkt aan hem voorbijgegaan. Zeker is dat al zijn nagelaten werken door een diepe afkeer van het zgn. neonomianisme. Deze leer, die in En-

geland met name door Richard Baxter is voorgestaan, stelt het Evangelie voor als een nieuwe wet. Waar de wet oorspronkelijk volmaakte gehoorzaamheid eist, daar verplicht deze nieuwe wet tot geloof en bekering, als voorwaarden om een geschikt voorwerp te zijn voor genade. Terecht ziet Comrie hier de oude Pelagius weer opduiken in een nieuw jasje. Zelfs als bij rechtzinnige theologen het geloof voortvloeit uit Gods genade, bestrijdt Comrie de gedachte dat de verdienste van Christus de zondaar wordt toegerekend op grond van diens geloofs-oefening. Hierdoor wordt toch een daad van de mens doorslaggevend voor de toepassing van de weldaden van Christus.

Geschriften

Comrie heeft verschillende werken nagelaten met een meer of minder dogmatisch karakter, zoals zijn *Brief over de rechtvaardigmaking*, het *Examen van het ontwerp van tolerantie*, en zijn *Stellige en praktikale verklaring van de Heidelbergse Catechismus*, waarvan hij alleen de eerste zeven zondagen behandelt. Zijn meer pastorale geschriften zijn het *ABC des geloofs*, de *Verzameling van leerredenen over de afgezakte en kwijnende staat der gelovigen*, en het boek van dit artikel, de *Verhandeling van enige eigenschappen des zaligmakenden geloofs*. Dit boek bevat veertien preken over diverse aspecten van het zaligmakend geloof. Het werd voor het eerst uitgegeven in 1744, waarna het enkele herdrukken beleefde tijdens het leven en kort na het overlijden van de schrijver.

Nadat de belangstelling ervoor enige tijd tanende lijkt, wordt het kort na de Afscheiding opnieuw een aantal malen uitgegeven. Tenslotte laat ds. G.H. Kersten het boek in 1930 opnieuw verschijnen bij zijn uitgeverij “De Banier”, die tot op heden met regelmaat herdrukken van deze uitgave verzorgt.

Eigenschappen

In al Comrie's geschriften neemt het waarzaligmakend geloof, waardoor de uitverkoren zondaar in Christus ingelijfd wordt, en Zijn verdiensten worden toegepast, een centrale plaats in. Hij onderscheidt hierbij steeds twee kanten van het geloof. Enerzijds beziet hij het als een genadegave die de Heilige Geest in de wedergeboorte schenkt (habitus, hebbelijkheid), waarbij de mens lijdelijk is. Aan de andere kant beziet hij het als een werkzaamheid

van de levend gemaakte zondaar, die het geloof beoefent (actus, dadelijkheid). In de eerste twee preken van de *Eigenschappen* komt dit onderscheid duidelijk naar voren, als Comrie aan de hand van respectievelijk 1 Korinthe 6:17 en Romeinen 5:1 het geloof beschrijft als een genade die de ziel met Christus verenigt, en als een genade waardoor de ziel gerechtvaardigd wordt. Als de Schrift zegt dat de zondaar door het geloof met Christus verenigd en gerechtvaardigd wordt, is de gave van het geloof bedoeld. Het geschonken geloof komt openbaar in

In al Comrie's geschriften neemt het waar zaligmakend geloof, waardoor de uitverkoren zondaar in Christus ingelijfd wordt, en Zijn verdiensten worden toegepast, een centrale plaats in.

geloofsdaden, waardoor de in zichzelf arme en verloren zondaar zich wendt tot Christus en Zijn weldaden. Deze geloofswerkzaamheden kunnen heel zwak zijn, maar ook sterker. Naar de mate hiervan wordt de zondaar hartelijk met Christus verenigd, en krijgt hij in zijn geweten de troostvolle wetenschap dat God met hem verzoend is, om Christus' wil.

De derde preek over Handelingen 15:9 handelt over het geloof als een genade die de ziel reinigt. Opnieuw zien we hier dat Comrie het geloof in het stuk van de heiligmaking van twee kanten beziet. Als een werkzame hebbelijkheid reinigt het de ziel en al de vermogens van de mens. In het oefenen van geloofsdaden werkt het geloof tot heiliging van het leven van een ware christen. De vierde preek behandelt het geloof als een genade die Jezus Christus op een hoge prijs stelt, naar 1 Petrus 2:7. Comrie vertolkt op onnavolgbare wijze de dierbaarheid van Christus als Borg en Zaligmaker in 21 punten, en beschrijft hij de geloofswerkzaamheden van de ziel in dit opzicht.

Ik denk dat deze eerste vier preken, samen met de negende over de verze-kerdheid van het geloof, gezien kunnen worden als de kern van het boek, en ook als de essentie van Comrie's spreken over het geloof. De overige negen hoofdstukken geven echter nog meer dan genoeg stof tot overdenken en tot zelfonderzoek.

Praktikaal

De meeste verhandelingen begint Comrie met de tekst en het onderwerp ervan kort uit te leggen. Daarna valt alle nadruk op de wijze waarop het geloof op dit onderwerp betrekking heeft. Vervolgens beschrijft hij de geloofswerkzaamheden die daarmee samengaan, op een wijze die zou kunnen worden samengevat met Johannes 3:30: 'Hij moet wassen, maar ik minder worden'. De preken eindigen met een toepassing, die meestal kort tot zeer kort is, omdat door de gekozen opzet de preken zelf al heel praktikaal van aard zijn. Uiterst pastoraal spant de schrijver zich in om de lezer aan te zetten tot onderzoek van zijn hart, bij het licht van de Heilige Geest, en dat tot bemoediging en aansporing van Gods volk, en tot ontdekking van hen die daar vreemdeling van zijn. Deze laatste worden ernstig, vriendelijk en gunnend vermaand. Een enkele keer weeft de auteur een erg praktische noot door zijn betoog. Zo bevat de negende preek een behatenswaardig lesje over het juist citeren van anderen.

Comrie is in zijn eigen tijd, en zeker ook in de onze, niet altijd goed be-

grepen, zelfs zo dat met regelmaat de meest bizarre stereotypen van zijn theologie de ronde doen. Comrie zou een abstract analyticus zijn die Bijbelse waarheden verduisterde door middel van filosofische constructies. Hij zou voorstaan dat een mens wel zalig kan worden zonder kennis van Christus. Meermalen is hem het etiket 'ultragereformeerd' opgeplakt. Hiermee wordt hem echter groot onrecht aangedaan.

De inhoud van de "Eigenschappen" is schriftuurlijk, Christocentrisch, praktikaal en pastoraal. Talloze christenen zijn er in de afgelopen tweeënhalve eeuw in de middellijke weg uit onderwezen, vermaand, bemoedigd en vertroost, tot op de dag van vandaag. Het is mijn hartelijke wens dat ook in onze tijd dit boek niet alleen aangeschaft, maar ook gelezen wordt. De Heere zou het kunnen gebruiken, tot eer van Zijn Naam, en tot heil van onze ziel.

Volgende week: "Het nieuwe Jeruzalem" van Willem Teellinck

Leusden,

A.A. Gorter

A.W. Pink maakt ook duidelijk in zijn boekje dat wij niets af of toe kunnen doen aan Gods heerlijkheid. In die zin zijn Gods deugden ook niet te schenden. De Heere had ook eeuwig alleen kunnen blijven, zonder Zijn heerlijkheid aan Zijn schepselen bekend te maken. Hij zou dan toch de algenoegzame God zijn. Het besluit om Zich wel te openbaren werd enkel en alleen bepaald door Zijn wil. De uitwerking van Gods soevereiniteit en Gods soeverein welbehagen is het overdenken waard.

Er zijn van die mooie uitdrukkingen in dit boekje. Zo noemt Pink, in navolging van Stephen Charnock, de deugd van Gods heiligheid de schoonheid van Gods deugden. Hoe onlosmakelijk Gods deugden aan elkaar verbonden zijn, blijkt bij deze deugd in het bijzonder, want als Gods heiligheid zou worden bevlekt, zouden de overige deugden alle eer verliezen. Opvallend is de plaats die Pink geeft aan Gods genade en barmhartigheid. Waar hij wel spreekt van Gods algemene, bijzondere en soevereine barmhartigheid, maakt hij deze onderscheiding niet bij de deugd van Gods genade. Onze broeder, ds. C. Sonneveld, wijst daar in zijn Voorwoord ook op. Het is goed om van dit Voorwoord kennis te nemen, voor het lezen van dit boekje! Bij het lezen van A.W. Pink heb je soms wel eens de gedachte dat bepaalde uitdrukkingen, als ze een eigen leven gaan leiden, tot een bepaald activisme leiden, dat de schrijver niet zal hebben bedoeld.

De hoofdstukken over Gods liefde én Gods toorn zijn zeer lezenswaardig. 'Onze gewilligheid of onze tegenzin om te mediteren over Gods toorn is een goede toetssteen waaraan we kunnen zien of wij Hem werkelijk liefhebben', zo schrijft A.W. Pink.

Aan het einde van zijn boekje schrijft hij: 'Uit deze zeer gebrekkige beschouwing van Zijn deugden blijkt ten eerste dat God een *onbevattelijk* Wezen is, ten tweede dat Hij een *algenoegzaam* Wezen is en ten derde dat Hij de *soevereine Heerser* is van het heelal. De onbevattelijkheid van God zou ons moeten leren ootmoedig, voorzichtig en eerbiedig te zijn'. Het voortdurend putten uit Gods Woord om Gods deugden te overdenken, doet weldadig aan.

We bevelen dit boekje graag aan, met de kanttekening zoals hierboven gemaakt, en hopen dat de overdenking van Gods deugden Gode verheerlijkend mag zijn door het wederbarende en oefenende werk van Zijn Geest.

De vertaling door de heer A.P. Meeuse is in vertrouwde handen geweest.

Rijssen,

ds. D. de Wit

BOEKENNIEUWS

"Roemt Zijn deugden; de eigenschappen van God", door A.W. Pink; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 90 336 0669 4; 112 blz.; € 14,90.

Het eerste artikel van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt van Gods deugden. Nadat een aantal van Gods volmaaktheden genoemd zijn, lijkt het erop dat het artikel niet aan een einde komen kan en het zegt daarom aan het einde: '...een zeer overvloedige Fontein van alle goed'. God en Zijn eigenschappen zijn één en tussen Gods eigenschappen is onderling geen onderscheid. In iedere eigenschap is het volle wezen Gods.

Deze klanken komen zeer tot zijn recht in het boekje van A.W. Pink, waarin hij in zestien hoofdstukken eigenschappen van God behandelt: de algenoegzaamheid, de besluiten, de kennis, de voorkennis, het oppergezag, de soevereiniteit, de

onveranderlijkheid, de heiligheid, de macht, de trouw, de goedheid, de lankmoedigheid, de genade, de barmhartigheid, de liefde en de toorn van God. Gods deugden moeten worden overdacht en daar geeft dit boekje een goede aanzet toe. Je kunt het ook niet in één keer uitlezen. Steeds wanneer een hoofdstuk is gelezen, geeft het stof genoeg om er eerst weer eens over te denken. En als het over Gods deugden gaat, kom je nooit aan een einde. Nadrukkelijk wijst A.W. Pink er op dat de God van de Schrift alleen gekend kan worden door hen aan wie Hij Zichzelf bekendmaakt. 'De gevallen mens is vleselijk en dood voor alles wat geestelijk is. Tenzij hij op bovennatuurlijke wijze in de wedergeboorte van dood levend wordt gemaakt en op wonderbaarlijke wijze uit de duisternis tot het licht wordt gebracht, kan hij de dingen van God niet zien'. En die geestelijke kennis, door Gods Geest gewerkt, is nog ten dele.

**"De evangelische beweging",
door ds. J.M.D. de Heer;
uitg. Den Hertog, Houten;
ISBN 978 90 331 2246 0;
196 blz.; € 15,90.**

Ds. J.M.D. de Heer uit Middelburg heeft een kritisch boek geschreven over de evangelische beweging. Het is vrucht van jarenlang verzamelwerk dat hij als journalist bij het Reformatorisch Dagblad

begonnen is. In het voorwoord geeft hij aan dat hij zich bij het gereedmaken van het boek serieus de vraag gesteld heeft of het wel moest verschijnen in een tijd van kerkelijke verdeeldheid. 'Moeten we in zo'n tijd de handen niet ineenslaan om als christenen een positieve uitstraling te geven naar de wereld?' (blz. 14). Maar wie kennisneemt van de inhoud van het boek kan onderschrijven dat het om geen kleine zaken gaat in de verschillen tussen de evangelische en reformatorische theologie en geloofsbeleving.

Ds. De Heer volgt dan ook niet de trend in de gereformeerde gezindte om de dialoog aan te gaan met evangelischen. Inmiddels is hem dit van beide zijden verweten. Maar in dit boek gaat het eerst en vooral om toerusting van jongeren en ouderen die met evangelische invloeden in aanraking komen. Het stelt hen voor de vraag: waar zijn we mee bezig? Hij houdt in dit boek dan ook niet zozeer de evangelische, maar vooral de reformatorische lezers de spiegel voor. Vooral de vele concrete uitspraken en voorvallen die de schrijver vermeldt maken het boek geloofwaardig. Maar ook dat de schrijver weet te nuanceren. Hij scheert niet iedereen over een kam. Zo maakt hij onderscheid tussen J.I. Packer, John Stott en Billy Graham. De taal en stijl maken dat het boek voor jongeren goed leesbaar is. Het boek bevat ook vele passages waar de gereformeerde geloofsleer wordt uiteengezet. Al lezend zou je de schrijver

wel eens om nadere uitleg willen vragen. Maar misschien zou de volgende taak van de schrijver kunnen zijn om vanuit de Heilige Schrift de gereformeerde geloofsleer in dezelfde begrijpelijke taal en stijl en op dezelfde concrete en actuele manier uit te leggen en zo opnieuw zijn lezers de spiegel voor te houden. Denken en leven wij in alles zo schriftuurlijk? Jongeren en ouderen zijn gediend met de eerlijkheid en de duidelijkheid die dit boek kenmerken.

Kapelle,

J. van Mourik

"Onze Turkse naaste", onder redactie van: Commissie Allochtonen Deputaatschap Evangelisatie Geref. Gemeenten; besteladres: A.E. Schouten, tel. 010-4505995, e-mail: aeschouten@kliksafe.nl' 99 blz.; € 3,50.

Door de commissie Allochtonen van het Deputaatschap Evangelisatie Geref. Gemeenten is een leerzaam boekje geschreven: "Onze Turkse naaste". Het boekje is gevolgd op een eerdere uitgave "Mohammed of Christus" en is bedoeld als voorlichting en toerusting voor onze achterban in de brede zin des woords. Daarbij wordt vooral gedacht aan kerkenraden en evangelisatiecommissies, maar ook aan leden van de gemeenten die een Turkse naaste tegenkomen.

Na Israël is er geen land waar de bezoeker zo vaak aan de Bijbel herinnerd wordt als in Turkije. De apostel Paulus heeft hier voor het eerst het Evangelie verkondigd. De apostel Johannes heeft hier zijn levensavond doorgebracht. Hier lagen ook de zeven gemeenten die we kennen uit de brieven van Openbaring 2 en 3. Hier zijn ook de oudste christelijke geloofsbelevingen ontstaan.

Kortom, het is een land waar ook nu nog christenen met belangstelling naar kijken. In de duidelijke inleiding 'Wie zou niet wenen' wordt een terugblik gegeven op het Turkije nu 2000 jaar geleden. Waar de wieg stond van de christelijke kerk is daar nu weinig meer van te merken.

Daarna volgt het hoofdstuk 'Sociaal-maatschappelijke aspecten van evangelisatie'. Dit hoofdstuk biedt veel inzicht in het dagelijks leven van Turken. Evangelist G. Baan vertelt op een boeiende wijze

van zijn contacten met een vriendelijk Turks gezin. Mevrouw drs. M. Biemond gaat in op de positie van een kind in een Turks gezin en op de binnen dat gezin nog als erg belangrijk ervaren items als discipline en gezag.

Ir. J. Maljaars biedt inzicht in de positie en de manier van leven van Turken in het algemeen in Nederland. Hij constateert dat een opvallend aantal Turken een eigen bedrijfje heeft. Maljaars staat ook stil bij het belang van de familiebanden en bij de duidelijk waarneembare secularisatie binnen die groep.

J. Hoekman gaat in op de vraag wat Turken in Nederland eigenlijk geloven. Ze zijn bijna allemaal moslim. Hoekman maakt duidelijk wat soennieten en sjiieten zijn, en wat alevieten en soefi's geloven. Verder schrijft hij ook nog over Koerden, Armenen, Grieks-orthodoxen en Syrisch-orthodoxen. Het boekje bevat tevens een door Hoekman gehouden interview met een Turkse imam.

Evangelist Baan sluit het eerste deel af met de ontdekkende vraag of wij de Turkse gemeenschap in Nederland Gods Woord wel willen brengen. En hoe wij die boodschap aan hen doorgeven.

In het tweede deel van het boekje 'Verdieping/achtergronden' gaat mevrouw drs. C.J.J. Clements in op de geschiedenis van het land Turkije. Het land is vanouds een smeltkroes van oosterse en westerse culturen. Het tweede hoofdstuk bevat ook een interview van ds. G. Clements en ir. J. Maljaars met een Turk die voor het CDA in het Tweede Kamer zit. Hij ziet de koran als inspiratiebron, maar erkent dat ook onder Turkse moslims sprake is van secularisatie.

Ir. A. van den Heuvel beschrijft de veelbewogen geschiedenis van de Armeniërs. Dat is een bevolkingsgroep in Turkije met een christelijke achtergrond. Maar de Armeniërs zijn ook te vinden in Rusland, Georgië, de Oekraïne, Syrië, Egypte en nog veel andere landen. Mevrouw drs. M. J. van den Heuvel-Vrijer besluit het boekje met persoonlijke indrukken van een reis naar Turkije.

De redactie is erin geslaagd om een gemakkelijk leesbaar en heel leerzaam boekje te schrijven over de grootste groep allochtonen in Nederland. Niet alleen nuttig bij het evangelisatiewerk maar ook daarbuiten, is het een informatie boekje dat er keurig verzorgd uit ziet.

Capelle a/d IJssel,

K. Bel

"Als een mens koning af is, gaat hij zingen dat Christus zijn Koning is. Een betere Koning is er niet"

ds. Joh. van der Poel

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Emmeloord, Lelystad, Middelharnis, Ridderkerk-Slikkerveer en Terneuzen: kand. S. Maljaars te Kapelle; Te Markham (Canada): ds. F. Mulder te Wageningen.

AANGENOMEN

Naar Middelharnis: kand. S. Maljaars te Kapelle, die bedankte voor alle overige op hem uitgebrachte beroepen.

BEDANKT

Voor Lynden (U.S.A.): ds. C. Vogelaar te Zwolle.

■ VERGADERING CLASSIS GOUDA

De classis Gouda vergadert op **vrijdag 2**

juli. Aanvang: 19.15 uur. Kandidaat G.W.S. Mulder, die het beroep van de gemeente van Zoetermeer heeft aangenomen, zal dan zijn classicaal examen doen.

■ MEDEDELING DEPUTAATSCHAP BUITENLANDSE KERKEN

Ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack (Canada) heeft het voornemen om van **22 september tot 6 oktober** in Nederland te zijn en enkele gemeenten te dienen. Wij wensen hem en zijn vrouw een goede reis en een gezegende tijd in het vaderland.
ds. W. Harinck, secretaris.

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2010

* Pag. 159, **gemeente DEVENTER.** Het banknr van de kerk is gewijzigd in: 15.67.32.289.

* Pag. 316, **gemeente ROTTERDAM-IJSSELMONDE.**

M.i.v. 2 juli is het adres van de scriba (G. van Breugel): Zevenbergsedijkje 94, 2988 CJ Ridderkerk, tel. 010-482 98 73.

* Pag. 357, **gemeente VLISSINGEN.**

Het gecorrigeerde tel.nr. van de scriba (J. van Keulen) is: 0118-462 28 31.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

BERICHTEN

■ GEZINSMARKT TE PUTTERSHOEK

Gezinsmarkt (incl. rommelmarkt en veiling) op **zaterdag 26 juni**, vanaf 10:00 uur. Locatie: Arent van Lierstraat 26 te Puttershoek. De opbrengst is t.b.v. het bouwfonds van de plaatselijke Geref. Gemeente.

■ ST. ANNALAND - CANADA

Op **11 november 1948** ontwikkelde ds. J.B. Bel te Dirksland in De Saambinder een plan om te komen tot groepsemigratie naar Canada. Daarbij trad de heer M. K. Goudswaard, A 133 te St. Annaland als contactman op. Wie kan mij over hem nader schriftelijk informeren?

(Geb.jaar, eventueel jaar van overlijden, beroep. Was hij ambtsdrager? Emigreerde hij ook zelf? Was hij in Canada of de VS geweest?) Hartelijk dank Ds. M. Golverdingen, Havenstraat 1, 4414 AX Waarde, tel 0113-50 34 61. mgolverdingen@kliksafe.nl

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 27 JUNI 2010

Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. Schreuder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Andijk 19.00 uur ds. Heijkamp; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur stud. Visser; Arnhem 14.30 uur ds. Van der Net; Barendrecht 10.00

en 16.30 uur leesdienst; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Van Manen; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 19.00 uur stud. Visser; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Berkenwoude 10.00 uur (H.D.) ds. Driessen en 15.00 uur ds. W. Harinck; Bodegraven 10.00 uur ds. Paul en 18.30 uur ds. Van Gelder; Borssele 9.30, 14.00

en 18.00 uur ds. Clements; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. De Waard; Breda 10.00 en 17.00 uur ds. Van Boven; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 19.00 uur ds. De Waard; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Delft 10.00 en 15.30 uur stud. Huijser; Dirksland 10.00 en

18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. De Wit; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Mijnders; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Boeder; Eindhoven 15.00 uur ds. Labe; Elspeet 10.00 uur leesdienst en 18.30 uur (H.D.) ds. Vermeij; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 16.00 uur ds. J. Karels; Enter 15.00 uur kand. G.W.S. Mulder; Ermelo 9.30 uur ds. Vermeij; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 15.00 uur kand. Maljaars; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. Schreuder en 16.30 uur ds. Paul; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 10.00 en 18.00 uur ds. Verweij; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 10.00 uur ds. W. Harinck; Hoogeveen 19.00 uur ds. Schot; Hoogvliet 19.00 uur ds. P. Mulder; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. Mondria; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur kand. Maljaars; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. Baan; Krabbendijke 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. Karens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 uur ds. Van Gelder; Leiderdorp 16.30 uur ds. Driessen; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. Van Krimpen; Meeuwen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Meliskerke 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. Moens en 14.30 uur leesdienst; Melissant 15.00 uur ds. C. Harinck; Middelburg-Centrum 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Tanis; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. Tanis en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Mijdrecht 10.00 en 15.30 uur ds. Boogaard; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwe Tonge 15.00 uur ds. Terlouw; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nijkerk 19.00 uur ds. Visscher; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oostburg 10.00 uur ds. Vreugdenhil; Oostkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Vogelaar; Opheusden 18.30 uur ds. F. Mulder; Opperdoes 18.30 uur ds. Kattenberg; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Ouddorp 18.30 uur ds. Terlouw; Oude Tonge 14.30 uur ds. Bakker; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Van Aalst; Poortugaal 9.30 en 15.30 uur stud.

Baaijens; Puttershoek 19.00 uur ds. Joosse; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 18.30 uur stud. Baaijens; Rijssen-Noord 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur kand. G.W.S. Mulder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Pater; Rotterdam-Centrum 14.30 uur ds. Brugge; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. De Leeuw; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 16.30 uur ds. Schreuder; Sint Philipsland 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. Melis; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Boeder; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Labe; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 9.30 en 18.30 uur ds. Tuinier; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlaardingen 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 14.30 uur ds. Vogelaar; Westzaan 18.30 uur ds. W. Harinck; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wolphaartsdijk 9.30 en 18.00 uur ds. Van Dieren en 14.00 uur ds. Hakvoort; Yerseke 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zwijndrecht 15.30 uur ds. Van Gelder; Zwolle 9.30 en 19.00 uur leesdienst.

■ DINSDAG 29 JUNI 2010

Aalst 19.30 uur ds. Verschuure; Boskoop 19.30 uur ds. Melis; Brakel 19.30 uur ds. Karens; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Van Ekeveld; Drachten 19.30 uur ds. Van Dieren; Enter (in de Geref. Kerk, Rijssenseweg 11) 19.30 uur stud. Baaijens Hellevoetsluis 19.30 uur ds. De Leeuw; Marknesse 19.30 uur ds. Baan; Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Manen; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Opperdoes 19.30 uur ds. L. Blok; Ouddorp 19.30 uur ds. Van Gelder; Sint Philipsland 19.30 uur ds. Moens; Westkapelle 19.30 uur ds. Vogelaar; Zaandam 19.30 uur ds. De Waard (bevest.amtsdr).

■ WOENSDAG 30 JUNI 2010

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. Beens; Goes 19.30 uur ds. Verschuure (voor de Zen-

ding); Gorinchem 19.30 uur ds. P. Blok (voor de GBS); Goudswaard 19.30 uur ds. Mondria; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. L. Blok (voor de Zending); Hoofddorp 19.45 uur ds. Silfhout; Hoogeveen 19.30 uur ds. De Wit; Hoogvliet 19.45 uur ds. Schreuder; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Van der Net; Klaaswaal 14.00 uur ds. Van Aalst (huw.bev.); Leiderdorp 19.30 uur ds. Schot; Meeuwen 19.30 uur ds. Bakker; Moerkapelle 14.30 uur (bevestiging ds. W. Harinck) ds. C. Harinck en 19.00 uur (In-trededienst) ds. W. Harinck (Doventolk); Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. Pater; Nisse 19.30 uur ds. Verweij; Poortvliet 19.30 uur ds. Tuinier; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Van Belzen; Soest 19.30 uur ds. Terlouw; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Vermeij; Stolwijk 19.30 uur ds. W.J. Karels; Veenendaal 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Westzaan 19.30 uur ds. Baan.

■ DONDERDAG 1 JULI 2010

Aalburg 19.30 uur ds. Verweij; Barneveld-Zuid 13.15 uur ds. Bredeweg (huw.bev.); Borssele 19.30 uur ds. Tuinier; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 14.30 uur ds. Silfhout (huw.bev.); Den Helder 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Emmeloord 13.30 uur ds. Schot (huw.bev.); Ermelo 19.30 uur ds. P. Mulder; Houten 14.15 uur ds. Van der Net (huw.bev.); Klaaswaal 14.30 uur ds. Van Aalst (huw.bev.); Kootwijkerbroek 14.15 uur ds. Beens (huw.bev.); Kortgene 19.30 uur ds. Karens; Leerdam 19.30 uur ds. Hoogerland; Lisse 13.30 uur ds. Neele (huw.bev.); Mijdrecht 19.30 uur ds. Terlouw; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Hakvoort; Oosterland 19.30 uur ds. Moens; Puttershoek 14.30 uur ds. Vermeij (huw.bev.); Sint Annaland 19.30 uur ds. Brugge; Veenendaal 14.30 uur ds. F. Mulder (huw.bev.); Wageningen 19.30 uur ds. Beens (voor de Evangelisatie); Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Melis.

■ VRIJDAG 2 JULI 2010

Apeldoorn 14.15 uur ds. Boeder (huw.bev.); Klaaswaal 15.00 uur ds. Van Aalst (huw.bev.); Moerkapelle 14.00 uur ds. W. Harinck (huw.bev.); Scherpenisse 14.00 uur ds. Bakker (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsmann; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Bareillei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Voor de overweldigende belangstelling die wij ter gelegenheid van onze 90^e geboortedag mochten ontvangen, danken wij u allen heel hartelijk. Het heeft ons bijzonder goed gedaan.

Hartelijke groeten,
familie ds. P. Blok

"Getuigen van de enige Naam" door Ds. C. Vogelaar

In deze bundel wordt in 8 preken, op Schriftuurlijke en bevindelijke wijze, verwoord hoe dienstknechten van de Heere mochten wijzen op de enige Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid.

Geschikt voor zowel persoonlijk gebruik als voor de leedienst.

Prijs: € 15.50

Bestellen: Dhr. J.D. Barten

Tel 0522-464408

e-mail: bartenjd@kliksafe.nl

Ten bate van de Zending zijn de volgende preek en vertel CD's te koop.

Ds. G.J. Baan	1 Johannes 1 : 7b
Ds. J. van Belzen	1 Samuël 4 : 21-22
Ds. L. Blok	Lukas 15 : 8 - 10
Ds. A.A. Brugge	Psalm 88 : 1-4
Ds. G. Clements	Johannes 3 : 8
Ds. J.J. Ekeveld	2 Samuël 18 : 33b
Ds. J. van Haaren	Romeinen 1 : 16
Ds. E. Hakvoort	Hebreë 11 : 1-16
Ds. C. Harinck	Markus 10 : 22
Ds. J.M.D. de Heer	Mattheüs 13 : 33
Ds. B. van der Heiden	Jesaja 40 : 10
Ds. W.J. Karels	2 Koningen 5 : 25
Ds. P. van Ruitenburg	Lukas 18 : 9-14
Ds. A. Schot	Efeze 6 : 5 - 8

Aanbieding geldig tot D.V. 30 juli 2010

Prijs per 2 € 16.-, per 4 € 25.-, per 6 € 33.-, per 8 € 42.-, 9 of meer à € 4,95.

Vanaf 8 stuks **geen verzendkosten.**

Prijzen alleen voor genoemde CD's
Catalogus met ruim 300 CD's op aanvraag. Tevens het adres voor vertel CD's van **W.G. van der Hulst uit de serie**

"Voor onze kleine" Keus uit 20 verschillende verhalen. Prijs à € 4,95. Ook nog keus uit 125 vertelcassettes met Bijbelse-, Kerk-, Zendingsgeschiedenis en vrije verhalen. Catalogus op aanvraag.

Zendingswinkel Stolwijk

Tel: 0182-341831 Email: zgg@kliksafe.nl

Vakantie in Drenthe?, Te huur **ruime 7 pers.sta car.** op camping **De Wolfskuylen**, 3 slaapkamers, zwembad en recr.team. Nu met korting. Bezet wk 27 t/m 32
Tel. 0341-561699 / 06-23735516

LAST MINUTE! Westkapelle
te huur stacaravans 4-6 pers.
2 km vanaf het strand.
Nog vrij voor 16 juli en na 12 aug.
Tel. 0318-486714 / 06-53576089

In- en verkoop van **Theologische** en aanverwante boeken
www.boekhandeldersprille.nl

Boekhandel en Antiquariaat Versprille

Noordweg 9a, Krabbendijke,
Tel.: 0113-502004

Maandag gesloten

Gespecialiseerd in huisontruiming. Ook bij het overlijden en kleine verhuizingen. Vraag vrijblijvend advies en prijsopgave.
Tel. 06-24778923 / 0571-291223.
www.hertgersverhuur.nl

BOEKENMARKT

op DV zaterdag 26 juni bij winkelcentrum De Hoge Wal in Rijssen. Van 10-17 uur
Zowel tweedehands als nieuwe (afgeprijsde) boeken.
P. Helder, 0318-543570

Voor een zorgzame begeleiding

Barnevelk,
Scherpenzeel e.o.,
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

GOEREE en OVERFLAKKEE

Rust in de natuur, vlak bij water.
Boerenlandcamping
www.Grevelande.nl
Tel. 0187-669317

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK

Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD

Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)

Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

Fides

praktijk voor diagnostiek en psychosociale hulpverlening

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt ook bij ons terecht voor psychologisch onderzoek, PGB-aanvragen, sociale vaardigheidstrainingen en onderzoek en begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel gerust voor informatie of aanmelding! Tel. 0342 - 41 99 77
www.fideshulpverlening.nl

Schoutenstraat 94a
3771 CL Barneveld

TE KOOP - KAMPEN Bolwerk 7
Gerestaureerde stadswoning aan de rand van de binnenstad.
Kamer-keuken- kelder-badkamer en binnen plaatsje
1e verdieping 1 grote en 2 kleinere slaapkamers. Alles gestoffeerd.
Geschikt voor 1 of 2 personen
Voor inlichtingen
Tel.0548-513149 / 06-21930406

Terlouw Videografie
Het adres voor een betaalbare trouwvideo.
Scherpe prijzen
Offerte op maat
Professionele HD-camera
www.terlouwvideografie.nl tel: 06-21708255 e-mail: info@terlouwvideografie.nl

Samenwerkingsprobleem?
Arbeidsconflict?

Mediation is een optie.

SDP | ADVIES

dr. S.D. Post MPM
nmi-mediator
06 49 49 81 44
info@sdpadvies.nl

Ook voor coaching en supervisie

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Verloskundige Praktijk Voorthuizen e.o.

Kleinschalige verloskundige zorg voor
Voorthuizen, Barneveld, Kootwijkerbroek, Kootwijk, Garderen, Stroe

"Het wonder van elke geboorte.
Een gebeurtenis welke met zorgvuldigheid
benaderd, en met rust en tijd omgeven wordt.
Met als persoonlijke achtergrond een
Christelijke levensovertuiging, uitgaande van respect
en belangstelling voor iedereen persoonlijk."

www.verloskundigepraktijkvoorthuizeneo.nl
info@verloskundigepraktijkvoorthuizeneo.nl

Tel. 06 - 38 92 19 76

bgg: 06 - 10 23 58 57

bgg: 0342 - 40 4006

KNOP
Aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse
Organisatie van Verloskundigen
Ingeschreven in het bezwaarteregister van de KNOP

Te huur in **Rectum**, bij Enter (ov)
vanaf 10 juli, ruime vakantiewoning
bij boerderij voor 5 pers.
Alles aanwezig. Tel. 0547-383896

WAARDEVOLLE THEOLOGIE

Deel 2 uit de preken serie
'Het Gepredikte Woord':
Ds. E. Venema

Voeg u bij deze wagen

10 preken

Prekenbundel voor het hele jaar:

- Geschiedenisstof: Filippus en de kamerling, Naäman, Johannes de Doper
- Gelegenheidsstof: oud- en nieuwjaar en voorbereiding HA
- Feeststoffen: lijden, pinksteren, advent

Aan te bevelen voor:

- oudere mensen: **grote, duidelijke letter**
- persoonlijk gebruik
- leesdiensten

Deel 1: **Liefde als uitnemendste gave**,
ds. C.J. Meeuse **18,95**

Set-
aanbieding
Deel 1 en 2
~~37,90~~
25,00

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'

Lange Vorststr. 21 Goes
(0113) 221909

www.ramshoorn.nl

ook verkrijgbaar in de boekhandel

Ja, hierbij bestel ik:

Prekenboeken

... ex. Deel 1: **Liefde als uitnemendste gave**, ds. C.J. Meeuse, 18,95

... ex. Deel 2: **Voeg u bij deze wagen**, ds. E. Venema, 18,95

... ex. **Set: Deel 1 en 2**, ~~37,90~~ nu 25,00

... ex. **In de schaduw van de Appelboom**, ds. J. Schipper, ~~12,95~~ nu 7,95

... ex. **Onveranderlijke liefde**, 10 preken, ds. GM de Leeuw, 18,95

Geschenkbok voor zieken

... ex. **Barmhartigheid in Bethesda**, ds. GM de Leeuw, 15,95

Dagboek aan de hand van de kanteekeningen

... ex. **Lezen met de kanteekeningen**, m.m.v. predikanten Ger. Gem. e.a., 19,95

... ex. **Licht op de kanteekeningen**, m.m.v. predikanten Ger. Gem. e.a., 19,95

... ex. **Overdenken met de kanteekeningen**, alleen predikanten uit de Ger. Gem.,
Intekenprijs 15,95, na 31-12 19,95

Naam
Adres
Postcode
Woonplaats
Telefoonnr.

U kunt deze bon, in een envelop zonder postzegel, zenden aan: De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes

Dorst

BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 69 74 38
Mobiel: 0610 64 28 07

Wij verzorgen alléén begrafenissen

Een Nederlands gezin is op zoek
naar een **buitenlandse AUPAIR**.
Wie wil er helpen in een gezin
(omg. Rotterdam).

Een periode kunnen we in onderling overleg afspreken. Het (enigsinds) spreken en verstaan van de Nederlandse taal is een pre. Wij hebben een zoon van 5 jaar en een dochter van 11 maanden.

De moeder heeft een spierziekte en is daardoor rolstoelgebonden. Wij zoeken daarom een meisje van minimaal 18 jaar, die kan helpen bij m.n. de zorg voor de kinderen. Daarnaast is het natuurlijk een goede gelegenheid om Nederland beter te leren kennen.

Wij zijn lid van de Geref.Gem.

Voor meer info bel met:

0031-78-6934388 of mail

arno.jolanda@alice.nl.

OVERZETTEN

Van uw:

* Cassettebandje naar CD (100min.)

* **Langspeelplaat naar CD**

* Dia's naar CD

(volledig toegankelijk)

* **Negatiefstrips naar CD**

* Bandrecorder band naar CD (100min)

* Professionele apparatuur!

* Prijzen :

zie www.deveenhoeve.net

Begrafenisverzorging Van der Klooster

De laatste zorg in vertrouwde sfeer
voor begrafenis met een christelijke
visie op Goeree, Voorne & Putten,
Schouwe en omstreken

Arleen & Agaat van der Klooster
Broekweg 27, 3253 XB Ouddorp
Telefoon: 0187 - 494834
Mobiel: 06 - 51060136
www.begrafenisverzorgingvdklooster.nl
Wij doen geen crematies

te huur **DE VALK / LUNTEREN**
mooie omgeving van **BOS,**
HEIDE, ZANDVERSTUIVING
een rustig gelegen gezellig ing.
vac. won. nog enkele weken
vrij (evt. tijd. vanaf 1 okt)
tel 0318 - 461624

Begrafenisonderneming De Kloe

Delkant 8 - 5311 CJ Gameren
Tel. 0418 - 56 21 74

*
Voor Leerdam en omstreken
J.H. van Panhuis 06 - 51 52 31 03

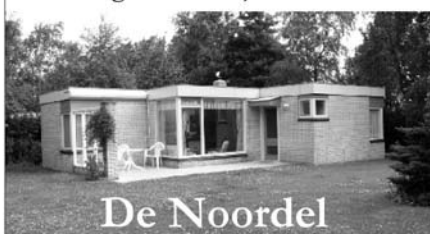
*
www.begrafenisondernemingdekloe.nl

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder
acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe
bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor
zorgvakanties. Ook uitermate geschikt
voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Huishoudelijke hulp gezocht
Weduwnaar met 4 kinderen zoekt
iemand die naast huishoudelijke
hulp alle voorkomende taken in
huis op zich wil nemen. Voorbeel-
den hier van zijn: boodschappen
doen, de kinderen helpen, koken,
wassen en er 'gewoon' zijn.
Ben jij een liefdevol persoon, kun
je goed overweg met kinderen en
ben je 40 uur per week beschik-
baar? Dan nodigen wij jou van
harte uit om contact met ons
op te nemen!

Ingangsdatum; September 2010
Plaats; Rijssen / directe omgeving
Graag schriftelijk reageren.
Jan Nijkamp
Graaf Ottostraat 5, 7461 CN Rijssen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

Begrafenisverzorging van der Vliet

Voor een stijlvolle begrafenis

in Elspeet en omstreken

G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22,
8075 CP ELSPEET
Tel: 0577-492830, b.g.g. 06-12934519
Dag en nacht voor u bereikbaar.

Wij verzorgen alleen begrafenis.

Zeer royale en keurig onderhou-
den woonboerderij nabij het
centrum van **OPHEUSDEN**.
Kerken en scholen op loopafstand,
perceel 1029 m², woonkamer
38 m², keuken 34 m², werkkamer/
studeerkamer, opkamer,
kelder, badkamer en
6 slaapkamers op de verdieping.
Vraagprijs € 489.000,- k.k.
Bel voor info (0488) 44 35 11
of kijk op www.karens.nl

Jongerenblad Daniël

*Daniël is hét jongerenblad dat actueel,
aansprekend en bezinnend tegelijk is.
Een jongerenblad dat geeft om jongeren.
Daniël kost slechts € 27 per jaar.*

Fam./dhr./mw.*

Initialen: _____ Tussenvoegsel(s) _____

Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Bank- of giro: _____

Geboortedatum: _____ (dd-mm-jjjj)**

Telefoonnummer: _____

Email: _____

* Doorhalen wat niet van toepassing is. ** Van de rekeninghouder.

Bon opsturen naar:

Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten
Antwoordnummer 2108
3440 VB Woerden

Of vul de bon in op www.jbagg.nl/daniel

Gereformeerde Gemeenten

Mooie **vakantiewoning bij boerderij** met veel dieren, waaronder paarden.
Voor 2-6 personen. In **Sauerland**.
Tel. 02354-3293
www.hornbruch.de.vu

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste **hulp** aan **kinderen, jongeren** en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autistisch Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen en verlenen.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestigingslocatie: Alblasserdam

info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

De Laatste Zorg
Begravenisverzorging
Joop van Dijk Joh.zn.

- Geen crematies.

- Begravenissen verzorgen wij geheel naar wens van de familie.
- Gespecialiseerd in thuisopbaring.
- Wij verzorgen begravenissen in elke plaats waar u wenst.
- Ook als u niet of elders verzekerd bent.

Burg. ten Veldestraat 22 M 06-20 36 10 34
8281 ZS Genemuiden F 038-385 87 66
E info@detaatstezorg.nl
T 038-385 42 30 I www.detaatstezorg.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

BOEDER SCHERPENZEEL COMFORT KLEDING

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

T (033) 258 98 30
Tel. bereikbaar van ma - za van 8.00 - 20.00 u
SERVICE AAN HUIS MOGELIJK

DOSTEINDE 85A | SCHERPENZEEL
WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

Familie/ vakantiehuis "Haus Irmgard" op de Hunsrück (Duitsland) ± 25 km vanaf de moezel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaappleatsen, onderverdeeld in div. appartementen.
Ook per appartement te huur.
www.hetankermaritiem.nl/hausirmgard.html
Tel. 06 20735340/ 0620735341

Zorg dichtbij

Rotterdam, Gouda, Veenendaal, Gorinchem, Zwijndrecht, Goes

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG
T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl
Zorg met een eigen kleur

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLIN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Alberta / Canada
Vakantiewoning - 2 tot 8 pers.
noblefordvacations@yahoo.com
Tel. 001-403-381-4971.

Karel Pul begravenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begravenissen op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

Tel. 0341-562757 www.karelpul.nl
Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagratia.nl

begravenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Uw kennis en ervaring is goud waard!

Wij zoeken enthousiaste vrijwilligers die ondernemers warm maken voor het werk van Ontmoeting. Houdt u ervan om contacten te leggen en ondernemers te motiveren? Zet dan uw kennis en ervaring in voor uw naaste en word

Bedrijfsambassadeur

voor Stichting Ontmoeting. Meer informatie kunt u opvragen via tel. 030 - 6354088 of vindt u op www.ontmoeting.org/vacatures.

Ontmoeting
hulp aan dak- en thuislozen